

موضوع: محتوای تربیت جنسی کودکان

آقای دکتر سعیدی: آقای محمدی و آقای قربانی پور به نظر می‌رسد نگرانی شان از طرح بحثِ سوء استفاده جنسی از لحاظ حیا و عفت است، لطفا دوستان دقت کنند: اگر ما به بچه‌ای بگوییم برخی از اندام بدن، "حریم خصوصی" است یا بگوییم این بخش از اندامت وسیله‌ای است که با او تولید مثل خواهی کرد دو بحث جداست، یعنی مشخص کردن "حریم خصوصی" مستلزم بحث از تولید مثل و اندام خاص آن نیست و بنابراین مستقیماً ملازم تخریب حیا و امثال آن نیست! وارد شدن به مسائل تربیت جنسی شدن مقداری ادب را کم می‌کند، نمونه اش کتاب استاد محمدی در مورد عفاف است، در این کتاب آمده است: یکی از تماس‌های بسیار زشت مالش از روی لباس است در مکانهای عمومی یا ...، البته شاید معتقدند اینها برای دوره دبیرستان بلا اشکال است ولی برای دبستان با اشکال. اما در بحث پیامها ما در جلسه گذشته یک اشتباه کردیم و آن فیلم کوتاه "کَمَل" را نشان دادیم و مصداقی از مبحث جلوگیری از سوء استفاده جنسی - یعنی فیلم کامل - تبدیل به نماینده تمام عیار مفهوم جلوگیری از سوء استفاده جنسی شد. من پیامهای خودم و آقای دکتر صابری را می‌خوانم، این پیامها حیا را می‌ریزند یا نه؟ ۱- بچه‌ها، اندامهایی هستند که مخصوص دفع زائادات بدن است، بنابراین فقط پدر و مادر و در موارد خاص پزشک حق نگاه کردن دارد، ۲- علاوه بر نگاه باید مواظب باشیم فردی به این اندامها دست نزند، اگر فردی ما را تهدید کرد و قصد اذیت کردن داشت از او دور شویم، ۳- باید یاد بگیریم عدم معاشرت با بزرگتر از خود، قرار نگرفتن با بیگانه در مکانهای خلوت، شناسایی رفتار مشکوکمانند محبت بی دریغ، توانایی نه گفتن، باز نکردن درب منزل در غیاب والدین، طریقه فرار کردن از دام، فریادکشیدن و آموزش آن، تماس گرفتن و درخواست کمک از افراد مطمئن پلیس، والدین مربیان، ۱۲۳ و غیره، آیا با این پیامها، مبحث حیا و عفت ورزی زیر سؤال می‌رود؟

آقای دکتر باغلی: یک بخش از موضوع این بود فکر کنم خیلی از دوستان مشکلی با آموزش نداشتند اینکه مخاطب آموزش کی باشد و در چه موقعیتی مثلاً داخل مدرسه گفته شود یا در جای دیگر. ضمناً حساسیت اینکه نباید به اندام دست زد در فرهنگ ما از بچگی این وجود دارد. الان هم بچه‌ها می‌دانند نباید به برخی از اندام دست بزنی، یا لباس شان را در کجا عوض کنند.

آقای دکتر سعیدی: مخاطب اصلی ما دانش آموز است اما اینکه منبع پیام رسانی مدرسه باشد یا والدین؟ محل مبحث است. خانم شیخ علیشاهی متنی دادند که اگر وظیفه را به مدرسه واگذار کنیم خانواده‌ها جا خالی می‌کنند.

آقای دکتر باقری: این دانش به تنهایی بازدارنده نیست باید با این بسته تکمیلی که در آن ابعاد جرات مندی و ابراز وجود قرار داده شده، دانش به تنهایی دانش اولیه و خام است.

آقای دکتر باغلی: اصل نقد آقای قربان پور این است، آموزش های شما در فضای مدرسه که تعدادی از بچه ها دور هم جمع هستند فضایی را مهیا می کند که کنجکاوای های جدید در موضوع فراهم می شود. حال این، اگر در مدرسه " انفرادی " به بچه ها گفته شود یا توسط والدین باشد، آفتش کمتر است.

آقای دکتر سعیدی: ما در برنامه ریزی باید به وضع موجود نگاه کنیم. بسیار خوب است که آموزش در خانواده داده شود، منتها بهدوستان می گویم به بچه ۸ ساله چه کسی آموزش داده؟ سوال این است که با این والدین و بچه های فعلی در این شرایط فرهنگ فعلی، آیا مدرسه در بحث سوء استفاده جنسی ساکت باشد یا نه؟!

خانم شیخ علیشاهی: ما به بچه آموزش را دادیم مادری که دختر ۷ ساله اش را ساعات متوالی پیش پسر ۱۵-۱۶ ساله اش می گذارد و کامپیوتر و امکانات دیگر در خانه هست و شش ساعت هم می رود سر کار. این آموزشی که به آن بچه بدهیم چه کمکی می کند؟ این مادر است که باید آن بستر را فراهم نکند. اگر مادری بچه اش را با پوشش ها و لباس نامناسب که امکان تماس را فراهم می کند، آورد در محیطی که برادر خودش و برادر همسرش هستو او را تنها گذاشت، بچه می خواهد چکار کند؟ خیلی از مسائل، پیش زمینه هایش فراهم است. بسیاری از زمینه ها در مهد کودک ها توسط خود مربیان فراهم می شود، خیلی اتفاقها را مربیان رقم می زنند بعد ما، آنها را می کنیم می خواهیم به بچه یاد بدهیم چگونه از خودش دفاع کند.

آقای دکتر سعیدی: دوستان تاکید بر ارائه آموزش ها توسط والدین دارند. شاید بهترین مدرسه اسلامی ما مشکلات است. از خانم دادی بپرسید ببینید چند تا از پدر و مادرها می آیند تا برسیم به مدارس دولتی، پدر و مادر را نگفتیم حذف شود و اتفاقا فرمایش شما قبول است اگر روزی پدر و مادر کامل عمل کنند مدرسها می توان کنار گذاشت. واقعیت موجود این است که پدر و مادر به اندازه کافی عمل نمی کنند و این سوال پیش می آید که من به عنوان آموزش پرورش می دانم پدر و مادر عمل نمی کنند آیا من مسئول هستم یا نه؟ ما کاری را که به آموزش پرورش می خواهیم تقدیم کنیم منظور ما از اول دبستان است، هر چه سن بالاتر رود رفتار فردی اهمیت پیدا می کند بله، در بحث سوء استفاده هر چه سن کمتر باشد تاثیر پدر و مادر بیشتر است و هر چه سن بالاتر باشد اگر مبانی تربیتی رعایت شده باشد باز هم تاثیر پدر و مادر، ولی وقتی رعایت نشده مشکل پیدا می کنیم.

آقای دکتر صابری فتحی: بحث جلسه پیش ما یکی خود محافظتی (مراقبتی) بود و یکی دیگر محافظتی، گاهی وقتها موردی پیش می آید او به هم سنش می گوید بعد او به بزرگترها منتقل می کند. در مورد مواد مخدر ۲۰ درصد خانواده ها را شامل می شود که یکی از اعضای خانواده شان معتاد است. وقتی یک پدری معتاد باشد آسیب رسانی بیشتر است و اگر

در مدارس این آموزشها داده شود خود پدر و مادرها نمی‌توانند این آموزش را بدهند یا خودشان منبع آسیب هستند یا آن سواد لازم را ندارند. ما در ذهن مان در مدارس خوب، خانواده‌های با فرهنگ هست ولی اگر بیاییم حاشیه شهرها، آن وقت شاید ذهنیت مان در مورد توانایی پدر و مادر فرق کند. شاید در مدرسه امام حسین که پدر و مادرها رعایت می‌کنند زیاد ضروری نباشد ولی در مدارس حاشیه شهر بیشتر حائز اهمیت باشد.

آقای محمدی: موضوع مورد بحث، **بحث کودکان و آموزش مراقبت از خویشتن بود.** بسیاری از معضلات اجتماعی معلول علل گوناگون است که برای پیشگیری از آن لازم است این علل شناسایی و مرتفع گردد. یکی از معضلات پدیده سوء استفاده جنسی از کودکان می‌باشد که ممکن است دهها عامل دور یا نزدیک در وقوع آن دخیل باشند. جلسه ما فقط بحث یکی از آن موارد بود، آموزش کودکان، یکی از عوامل عدم آشنایی کودکان در مراقبت از خویشتن است، که باید آموزش آن تحقق یابد. اختلاف ما در محتوای آموزشی است. این اختلاف بعد از نمایش انیمیشن کومل بود. آنچه مورد اختلاف واقع شده سه چیز است: متولیان آموزش، محتوای آموزشی و چگونگی و قالب آموزش، مراد از متولیان چیست؟ آموزش فقط توسط والدین انجام شود یا افزون بر والدین توسط مدرسه به صورت آموزش رسمی؟ و مراد از محتوای آموزشی اینکه چه چیزی آموزش داده شود تا مراقبت کودکان از خویشتن در برابر سوء استفاده جنسی تحقق یابد، مراد از قالب آموزش یعنی اینکه آموزش زنده و مستقیم باشد یا در قالب فیلم، تصویر، داستان یا کتابهای درسی، که هدف آقای دکتر سعیدی این است که یک محتوای آموزشی ارائه کنیم که قابلیت اینکه در کتابهای درسی بیاید داشته باشد و توسط همه معلمها هم آموزش داده شود. اگر به صورت انیمیشن کومل بخواهد اندامهای خصوصی در کلاس تبیین شود ممکن است تبعات داشته باشد. ریشه عمده اختلافات به محتوای آموزشی برمی‌گردد، یعنی حتی اختلاف بر سر متولی آموزش به محتوای آموزشی برمی‌گردد که اگر این حل شود متولیان آموزش هم والدین و هم مدرسه و مسجد می‌تواند باشد. در این بحث ابتدا محتوای آموزشی برگرفته از روانشناسی غرب مطرح می‌گردد و سپس سئوالات مربوط به آن و آن گاه محتوای برگرفته از آموزه های دینی تبیین می‌شود. برخی از کارشناسان روانشناسی معتقدند برای پیشگیری از سوء استفاده جنسی لازم است خصوصی بودن اندامهای جنسی شامل پستان، باسن و دستگاه تناسلی به کودکان آموزش داده شود به گونه ای که کودک کاملا این موضوع را درک کند. می‌گویند به کودکان باید آموزش داد هیچ کس نباید به اندامهای خصوصی بدن تو دست بزند. نمونه آن انیمیشن کومل می‌باشد که در قالب تصویر اندامهای خصوصی توسط مربی برای کودکان دبستانی توضیح داده می‌شود و توصیه هایی ارائه می‌گردد. چند سؤال در باره محتوای آموزشی، در بحث پیشگیری از سوء استفاده جنسی آیا برخی از آموزشها مانند کومل تولید ترس و اضطراب نمی‌کند و امنیت روانی کودک را به مخاطره نمی‌افکند. در این مواقع برخی خاطرات تلخ مطرح می‌شود. تا زمانی که مطرح نشده وقتی در آموزش رسمی ۲۰ یا ۳۰ دانش آموزش نشستند اگر در مدرسه یکی از این وقایع دلخراش را دیده یا شنیده باشد و نقل کند این زبان به زبان به تمام دانش آموزان انتقال پیدا می‌کند. ۲- بعد از اینکه این وقایع دلخراش نقل شد آیا کودک ذهنیت منفی از پدیده جنسی پیدا نمی‌کند و این برای آینده جنسی کودک زیانبار نمی‌باشد؟ ۳- آیا

این ذهنیت منفی از پدیده جنسی به ایمان و باورهای مذهبی و حسن ظن کودک به خالق هستی آسیب نمی‌رساند؟ به دلیل نقل وقایع دلخراش توسط کودکان، ناگفته نماند سوء ظن به خدا در اثر نقل وقایع دلخراش حتی در میان بزرگترها هم دیده شده است. ۴- آیا برخی از آموزشها برای کودکان حس کنجکاوی آنها را بر نمی‌انگیزد و بیان خاطرات و شنیده های گوناگون را در پی نمی‌آورد، ممکن نیست سبب بلوغ زود رس در برخی از کودکان شود؟ آیا نشان دادن انیمیشن کومل موجب همزاد پنداری و این همانی بعضی کودکان در همان سن و یا سن بالاتر نخواهد شد؟ ۶- آیا این آموزشها به مرور زمان سبب کاهش قبح و عادی سازی این رفتارها نمی‌شود؟ هم چنان که غرب با ناهنجاری هم جنس گرائی کنار آمده در پی عادی سازی سوء استفاده از کودکان نیز می‌باشد. ۷- در غرب که این آموزشها رایج است چند درصد سبب کاهش این ابتلا شده به تعبیری سطح اطلاع کودکان از اندام خصوصی در کاهش وقوع این جرم چه اندازه است. آمار سوء استفاده جنسی از کودکان در غرب هم چنان رو به افزایش است. ۹- به فرض اینکه این آموزشها در غرب مفید بوده آیا کپی برداری از آنها بدون بومی سازی با فرهنگ ایرانی اسلامی جواب مثبت می‌دهد؟ ۱۰- آیا محتوایی بهتر از محتوای آموزشی غرب برای آموزش مراقبت از خویشتن وجود ندارد؟ به فرض اینکه تا کنون به محتوایی بهتر از آن نرسیدیم آیا امکان ندارد با تحقیق و بررسی به محتوایی بهتر برسیم؟ ناگفته نماند همین محتوای آموزشی برگرفته از روانشناسی غرب است که مورد اختلاف واقع شده که آیا متولیان آموزش فقط والدین باشند یا مدرسه هم می‌تواند باشد و هم چنین اختلاف در چگونگی قالبهای ارائه، بنابراین اگر بتوانیم به محتوایی برسیم که هم والدین و هم مدرسه و در تمام قالبها بدون هیچ گونه آسیب قابل ارائه باشد بی شک آن محتوا محتوای ایده آلی خواهد بود. محتوای آموزشی مد نظر آموزه های دینی، مساله سوء استفاده جنسی در همه زمانها و در صدر اسلام هم وجود داشته با توجه به روایات مختلف در تحت صدها عنوان در تربیت جنسی، ۴۸۷۵ حدیث در کتاب وسائل الشیعه و مستدرک الوسائل فقط در کتاب نکاح آورده شده، علاوه بر این کتاب الصلوه، کتاب الحج، کتاب الصوم، کتاب حدود و التعزیرات، کتاب الجهاد و حتی کتاب تجارت به مناسبت احادیثی آورده، این ۴۸۷۵ در کتاب النکاح آمده، بعضی مستقیم است و بعضی با واسطه است.

حجت الاسلام والمسلمین یوسفی: از این ۴۸۰۰ تا حداقل ۳۰۰۰ تای آن تکرار است. مثلا در وسائل روایت اول که نقل شده بعد در روایت چهارم می‌بینید همان روایت اول منقول از امام باقر از امام صادق علیها السلام هم نقل شده که یا تکرار است یا تاکید است یا با عبارتهای متفاوت است. از این ۴۸۰۰ تا نتیجه گیری کنید شاید صد روایت بتوانیم در مسائل جنسی استفاده کنیم.

آقای محمدی: با توجه به روایات مختلف آیا محتوای آموزشی به کودکان به منظور مراقبت از خویشتن برای پیشگیری از سوء استفاده جنسی در آموزه های دینی وجود دارد یا ندارد؟ اگر وجود دارد وظیفه عقلی و شرعی حکم می‌کند همان را آموزش دهیم زیرا آنچه از طریق وحی الهی رسیده فراتر از ساخته های بشری است و باید همان معیار قرار گیرد. این همه در باره تربیت جنسی مطلب آورده شده، بعد بگوییم غفلت شده است در آموزش به کودکان در رابطه با مراقبت از خود، ما چرا نیاییم بحث آموزش به کودکان را از آموزه های دینی خودمان بگیریم با اینکه ورود پیدا کردند. ما بر آنیم که یک

نمونه از آموزه های دینی که در قالب یک واقعه رخ داده مورد بررسی قرار دهیم. حضرت امام کاظم علیه السلام نزد حاکم مکه بودند و او دختری داشت که همسرش به این کودک لباسهای زیبا می پوشاند و او هم نزد مردان می آمد و آنها هر یک وی را در آغوش می گرفتند و به خود می چسباندند و می بوسیدند و نوازش می کردند. وقتی کودک به امام کاظم علیه السلام رسید حضرت در حالی که دستهای خود را کشیده بودند او را نگه داشتند و فرمودند دختر وقتی به سن شش سالگی رسید روا نیست مردی نامحرم او را ببوسد و به خود بچسباند و در آغوش گیرد. آنچه به بحث آموزش مراقبت از خویشتن کودکان مربوط می شود ۱- در این واقعه گرچه روی سخن با بزرگترهاست ولی روی دیگر سخن آموزش علنی و رسمی به کودکان نیز می باشد. از روایت استفاده می کنیم ایرادی ندارد آموزش علنی و رسمی به کودکان، ۲- در این آموزش کودک یاد می گیرد که نباید کسی او را در آغوش بگیرد یا ببوسد. ۳- در این روش کودک خود را از نظر روحی آماده می کند که نباید این گونه مورد محبت بزرگترها واقع شود. ۴- یاد می گیرد نباید از بزرگترها توقع داشته باشد به این صورت به او محبت کنند و اگر خواستند این گونه به او محبت کنند باید نگران شود و حتی اعتراض کند چرا که امام کاظم علیه السلام نسبت به آنها اعتراض نمود. البته ما توصیه داریم که کودک باید به اندازه کافی محبت والدین را درک کند تا نیاز به محبت دیگران نداشته باشد. ۵- کودک می فهمد تمام بدن او حریم اوست، پس باید از همه بدنش مراقبت کند و همین سبب می شود کمتر در معرض سوء استفاده قرار گیرد. در فیلم کومل و فیلم هیس می آید با او بازی می کند. به فرضی که آن کودک آموزش دیده بود از اندام خصوصی اش محافظت کند حالا آن بزرگتر با او بازی کرده و به فرضی که می دانست آیا می توانست پیشگیری کند یا نه؟ ۶- در این روش اغلب کودکان به طور ضمنی می فهمند باید از اندامهای خاص خودشان بیشتر مراقبت کنند. مجموعه رفتارهای والدین در تغییر لباس و در حمام و توالی به آنها می فهماند حتی در شرایط عادی و فطری این مفهوم را تا حدودی درک می کند. ۷- این محتوای آموزش شفاف و بدون هیچ تهدیدزایی و آسیب است. اگر این حدیث را در جمع کودکان بگوییم مشکلی ایجاد نمی کند ولی اگر اندامهای خصوصی نمایش داده شود. ۸- در این محتوا هدف مراقبت از خویشتن کودکان در مقابل سوء استفاده جنسی دیگران تحقق می یابد. ۹- در این محتوا علاج واقعه قبل از وقوع تحقق یافته، در بحث سوء استفاده غالباً فرد مهاجم با ناز و نوازش کردن کودک تحریک می شود ولی در این آموزه دینی هیچ یک از مقدمات واقع نمی شود. ۱۰- متولی این آموزش هم والدین می توانند باشند و هم مدرسه و هم رسانه ها ۱۱- این محتوا در همه قالب ها قابلیت ارائه دارد. یک اشکال و پاسخ، ممکن است کسی بگوید محتوای آموزشی برگرفته از روایت بسیار مختصر بوده و کافی نمی باشد. در پاسخ می گوییم از کجا معلوم کفایت نمی کند بهترین کلام آن است که کوتاه و گویا باشد. چه بسا در برخی از مسائل جنسی باید به حداقل ها بسنده کرد، زیرا گاهی غور بیش از حد آسیب زاست و طرف را حیران و سرگردان می کند. مخصوصاً که کودک قدرت پردازش این همه اطلاعات را ندارد، آن هم مفاهیمی که درک آن بستگی به ریش جنسی دارد. به نظر می رسد در آموزش کودکان همین اندازه کفایت کند و شاید امامان معصوم علیهم السلام در آموزش به کودکان با حکمت و تعمد به اختصار بسنده کرده اند و از آموزشهای اندامهای جنسی به صورت آشکار به کودکان خودداری ورزیده اند. با

توجه به اینکه امام معصوم برخی نکات زناشویی و اتاق خواب همسران را بسیار شفاف بیان کرده اند می‌توان از این استنباط کرد که در باره کودکان آموزش اندامهای جنسی را مصلحت ندانستند.

آقای دکتر سعیدی: از خانم علیشاهی و دکتر باغگلی سؤال می‌کنم که فرمودید این مباحث ممکن است فضای گفت و گویی بین بچه‌ها ایجاد کند، این حدیث به همین میزان به معلم داده می‌شود. اگر بگوییم همه بدن حریم است آیا این آن فضای گفت و گو را ایجاد می‌کند یا نه؟

خانم شیخ علیشاهی: اینکه در روایت مستقیم امام می‌فرمایند با کودک این طور برخورد کنیم ما چطور برداشت می‌کنیم آموزش مستقیم به کودک بدهیم؟ خیلی از بزرگان این احادیث را آوردند که خیلی آنها موضوع روابط خصوصی همسران است و تمام آنها در یک برخورد دو نفره بین امام و سؤال کننده بوده، آن آموزش حوزه خصوصی در روایت را گرفتند در جلسات ۴۰ - ۵۰ نفره بیان کردند و یک آسیب بزرگی شد و متأسفانه الان با این موضوع درگیریم. ما نمی‌توانیم آنچه را می‌خواهیم از روایت برداشت کنیم. در این روایت امام مستقیماً مخاطب شان بزرگسالان هستند، دختر رسیده به ایشان، می‌توانستند بگویند دخترم تو یزرگ شدی این کار را نکن، ولی می‌گویند کودکی که به این سن رسید این کار را نکنید. البته اینکه فرمودند حریم خصوصی را لازم نیست جزئی مطرح شود و به طور کلی بیان شود خیلی خوب است.

آقای دکتر باغگلی: اینجا خطاب مستقیم به خود کودک نیست ولی اگر ما یک فضای روانی برای کودک به وجود آوریم. کودک در حال یادگیری است. اصلاً بحث تربیت جنسی به مفهوم عمومی اش نیست، ما از موارد دینی تر و روبنائی تر استفاده می‌کنیم که چون تو دختری و به سن تکلیف می‌رسی، بنابراین ارتباط با نامحرمان شکل خاصی به خودش می‌گیرد. حریم خصوصی به آن مفهوم که در تربیت جنسی از آن صحبت می‌کنیم مطرح نیست تمام وجود کودک را درگیر می‌سازید و این آموزشها که آقای محمدی فرمودند که در فضای عمومی چون موضوع خاص پیدا نمی‌کند خیلی هم خوب است.

آقای محمدی: روابط همسران را عمومی کردن، صلاح نیست، من هم قبول دارم و فضای روایت در جمع سه نفره بوده، در رابطه با برداشت از حدیث، روی سخن امام با بزرگترها است، اتفاقاً در باب بحث سوء استفاده جنسی، عوامل مختلف دخیل هستند یکی از موارد، افراد متعرض هستند که آنها بایستی نهی شوند یا مجازاتهایی که در آموزه های دینی ما هست باید اجرا شود. یکی از عللی که در غرب رو به افزایش است چون مجازاتهایی که در دین ما هست آنجا اجرا نمی‌شود. روی سخن ما با بزرگترها است. در احکام قضائی بوسیدن کودک از روی شهوت ۶۰ ضربه تعزیر دارد، اینها اگر

اعمال شود خیلی تاثیر دارد. روی سخن با بزرگترها است ولی روی دیگر، بچه را دارند آموزش می‌دهند، اگر در آن مجلس به جای یک بچه ده بچه بودند امام این فرمایش را نمی‌فرمود؟

آقای دکتر باقری: پیشنهاد آقای محمدی که خوب کار کرده بودند به نظر می‌رسد باید بیشتر بررسی شود. این که حریم را تمام بدن بدانیم شاید در رابطه با دختران صادق باشد اما در رابطه با پسران جای تامل دارد. نمی‌توانیم بگوییم اگر کسی روی شانه ات دست زد این حریم توست و باید با او برخورد خاصی داشته باشی یا با کسی نباید دست بدهی، این برداشت از حدیث ویژه جنسیت دختر بود. برداشت آقای محمدی از این حدیث که افراد غریبه این برخورد را داشته باشند باید دختر موضع گیری کرده و لازم است آموزش ببینند. ما می‌دانیم درصد بالایی از سوء استفاده از محارم است. در این حدیث در مورد غریبه ها فرمودند این کار را نکنید در صورتی که برادر، پدر، دایی، عمو درصد بالایی از سوء استفاده را انجام دادند. در آموزش سوء استفاده خیلی خاص می‌گوییم هر کسی به جز پدر و مادر بخواهد اندام خصوصی تو را دست بزند حتی برادر، عمو و دایی تو این اجازه را ندارد خیلی هدفمند پیش می‌رویم تا اینکه بخواهیم بگوییم کل بدن حریم است. در رابطه با پسرها چالش اساسی داریم. شما بحث ترس را مطرح کردید. آیا آموزش سوء استفاده برای اینکه رفتار خود مراقبتی را انجام دهیم، ترس ایجاد می‌کند. این سؤال اساسی که مطرح کردید آیا آموزش سوء استفاده حیا را از بین می‌برد یا بحث ترس را ایجاد می‌کند؟ اعتقاد دارم سطح بالاتری از حیا را ایجاد می‌کند. حیا یعنی در بعد شناختی رفتاری، هیجانی برای فرد محافظتی ایجاد شود. اتفاقاً آموزش سوء استفاده ترس ایجاد نمی‌کند و حتی یک سطح کاملتری از حیا ایجاد می‌کند. در بحث روش شناختی قبول دارم روی محتوا و قالب ما اختلاف نظر داریم.

آقای دکتر اصغری نکاح: به نظر من ترساندن، نوعی از پرهیز دادن ها، خود اینها می‌تواند آسیب جنسی در آینده به وجود آورد از جمله آسیبهایی مربوط به مسائل زناشویی، مثلاً وقتی از چرخ گوشت می‌خواستند بترسانند تلویزیون چقدر آن را نشان می‌داد و چقدر قطار نشان می‌داد، که بچه ها زیر قطار نروند. این قدر دست بریده را نشان دادند در نهایت پیشنهاد شد ساختار چرخ گوشت را اصلاح کنند و مسئله حل شد. مدیریت موقعیت می‌تواند کمک کند که عده ای از چرخ گوشت نترسند. معتقدم آموزش جنسی برای زوجین می‌تواند مفید و گاه لازم باشد، برای کسانی که در شرف ازدواجند می‌تواند مفید و لازم باشد با رعایت مسائل شرعی و با نوآوری و خلاقیت، الان در آموزش جنسی خیلی چیزها اشتباه دارد رایج می‌شود. آموزش جنسی برای کودکان اصلاً نداریم. ما به کودک چه می‌خواهیم آموزش بدهیم؟ تربیت جنسی داریم در تربیت جنسی فضا فضای اندام و دانش نیست. اگر اینها ملاک بود غرب حدود ۵ دهه دارد آموزش جنسی می‌دهد، آیا نسبت به ۵ دهه قبل مشکل کودک آزاری جنسی کمتر شده؟ نشده، قدیمی های ما، در ۳۰-۴۰-۵۰ سال گذشته دانش جنسی ما بسیار محدودتر بود، الان بسیار وسیع تر است هم کودک و هم بزرگسال ما، آیا امروز وضعیت آسیب جنسی کمتری داریم؟ مهم آن مهارتها و فضای تربیتی است. در بحث تربیت برای خانواده ها اولویت است. این بحث برای آموزش و پرورش است ولی در آنجا هم والدین باید باشند همان آسیبهایی که برای والدین هست عین آن برای کودکان هست. اگر می‌گوییم برای آموزش والدین همه چیز منتقل نشود به کودکان هم این چنین است، چه بسا

برای کودکان آسیب‌های سوء تفاهم ایجاد شود که برای والدین ایجاد نمی‌شود. به نظر من والدین و مربیان اصل هستند، رسانه باید درگیر شود با محتوای مناسب، چالش محتوا به جاست. بعد از این کودکان هستند. روی محتوا معتقدم آموزش کودکان باید غیر مستقیم و ضمنی باشد، مثل توانائی نه گفتن، جرات ورزی، آموزش فریب، که کودکان بدانند چه موقعی فریب می‌خورند، فریب چیست، چه کسی قصد فریب دارد؟ حریم خصوصی، حتی عفاف ورزی، همین مبانی دینی در رابطه با حریم‌ها، فضا را در کودکان باید به این سمت بیاوریم و بنیادش خانواده باشد.

حجت الاسلام والمسلمین یوسفی: در مورد روایات هر چند مدلول این روایت رسا نیست و فارغ از بحث رجال، خود مدلول روایت را دیدیم مورد کنکاش قرار گرفت، قابلیت تعمیم ندارد. در مورد مفاد آموزش و اینکه چه کسی می‌خواهد آموزش بدهد بحث نشده، نکته دیگر بر اساس همین یک روایت می‌خواهیم مدل رفتاری تولید کنیم، مدل آموزشی که آیا آموزش بدهیم یا نه؟ آیا با یک روایت می‌شود مدل آموزشی تعریف کرد که در سرتاسرش هزاران سؤال هست؟ بعد سطح آموزش است، از این روایت استفاده می‌شود آموزش جنسی را به بچه نداریم، به والدین آموزش بدهیم. ما وقتی سراغ روایت رفتیم جز چند مورد اذن برای ورود به اتاق پدر و مادر، ما آموزش نداریم به علاوه هر قدر مشکل جنسی اتفاق افتد اگر بررسی کنیم می‌بینیم مشکلات از پدر و مادر نشات می‌گیرد. ناپرهیزیهای پدر و مادر در ارتباط جنسی خودشان باید مخاطب آموزش جنسی قرار گیرند، آنجا توجه داریم والا در مورد بچه، مواد آموزشی برای بچه چه باید باشد. می‌گویند در فلان جا اتفاقی افتاده، ما می‌خواهیم مدل جایگزین بدهیم با یک روایت هم می‌خواهیم این را توجه کنیم. لذا بسته ای که داریم باید این جور باشد آموزش جنسی برای پدر و مادرها بر اساس رفتار جنسی آنها و تاثیرات آن بر رفتار بچه، دوم تربیت بچه در این حوزه یک سری رفتار کلی داریم و یک سری تکمله‌هایی داریم مثل آموزش حیا،

آقای محمدی: ما اولاً یک روایت نداریم دهها روایت هست، مانند همین روایت از حضرت امام رضا علیه السلام است که در موقعیت مشابه سؤال می‌کنند این دختر چند سال دارد و می‌گویند ۵ سال، در بحث بوسیدن چندین روایت هست.